ئەحمەتجان ئوسمان

روھ پەسلى

شىنجاڭ ياشلار-ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

2

www.uyghurkitap.com

ئەخمەتجان ئوسمان

روھ پەسلى

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى

مۇندەرىجە

شائىر 1
سېنى چاقىردىم 2
تەۋەررۇك 3
ئەتە 4
ۋەھدەت 6
ۋەتەن 7
بەڭگە 8
سۆز ۋە مەنە ئارا بوشلۇقتا 9
ئاي ۋە بۇلاق 12
يارىلىش يىلنامىلىرى 14
شەبنەم سايىسى 21
تەن 23
قوياش — ئەقىدە 25
ئۇيغۇرچە تۇيغۇلار 27
سېنتەبىردىكى ئۇچرىشىش 31
ئوغۇز 32
مۆجىزە 37
شامال ھەققىدە چۆچەك 42
ئارمان 44
ئىلتىجا 45
نېچۈن 46

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ پىگى ئادرېسى

شائىر

قەلبىمنىڭ سوقۇشلىرىنى ھىلال ئايغا ئاسقانچە
يۈرۈپ كەتتىمنىڭ. دولقۇنلار ئۈستىدە مەجنۇن شامالغا
ياندىشىپ ئولتۇرۇپ، سېنى يىغا باستى.
چۈش سېنى چۆشەيدۇ:
پىچاق بىسى ئۈستىدە سوزۇلۇپ ياتار ئىدىڭ، گۆگۈم
ئويغانغاندا، كارىۋىتىڭنىڭ ئۈستىدە بوران
يالىڭاچلاندى، نىچۈن تارتىندىڭ؟! يوللاردىن سورا:
ساڭا پەقەت يارىلا مەنسۈپ. شۇنداقلا، پەسىللەر
سېنىڭ باش سۆڭىكىڭگە ئويۇلغان ئىلىپبەنى ئوقۇش
ئۈچۈن كېلىدۇ.
شائىر،
يەرنى ياراڭغا كۆمۈپ كەت!

1985 ـ يىل

سېنى چاقىردىم

چۆچۈپ ئويغاندىم،
بوز ۋۇلغاندا چۈشۈم توساتتىن،
ۋۇجۇدۇمدا قارا تامچىلار. . .
دېرىزىدىن باقتىم ساماغا،
ئاي شۇڭغۇيدۇ بۇلۇت ئىچىگە.
يۇلتۇزلار ياندۇ
تەشۋىش بېرىپ يالغۇز كېچىگە.
ئەينەكلەرگە ئۇرۇلار خازان،
بوران ھۇۋلايدۇ. . .
قارا باستى مېنى
كەل . . .
كەل . . .
كەل . . .
سۆيۈملۈكۈم! چاقىردىم سېنى.

1985 ـ يىل

تەۋەررۈك

بىر چۆچەك بار،
بىر
چۆچەك!
چوڭقايمايدۇ، گاس، قارىغۇ، كېكەچ. . .
يۇرمەكتە ئۆمىلەپ
ئەجدادىمنىڭ كۆلى ئۈستىدە.

1985 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئەتە

1

جىمجىت كېچە...
پىچىرلىندى تارىم تۇيۇقسىز.
— تەكلىماكان...
ھەي، تەكلىماكان!
ئۆيلەپ قويساق سادىرنى، قانداق؟
نوزۇگۇمغۇ بەلەن قىز.

2

تەكلىماكان
غودۇڭشىدى ئۇيقۇ ئارىلاش.
— ئەتە... ئەتە...
ئۇخلا ... ئۇخلا ...
چارچاپ قالما ئۇي...قۇ...سىز......

3

ئۇخلىيالمىدى،
ئەسنەپ ياتتى ئۇزاققىچە.

1985 - يىل

ۋەھدەت

ئولتۇرىمەن
قارىچۇقىدا جاھاننىڭ،
پەرۋايىم پەلەك
يۇمامدۇ ئۇ كۆزىنى ياكى ئاچامدۇ!

1986 - يىل

ۋەتەن

لورىلىمۇ سەن؟
ئېزىقتۇردى ناخشاڭ مېنى.
خادا تاشقا سوقۇلدۇم.
پەرھات بولمىدىم،
تاھىر بولمىدىم،
ھەسرىتىڭدە
سارائىلىقتا سۇنۇلدۇم.
سۆيگۈڭ ئابىدە،
ئۆزۈڭ ئېزىتقۇ.

1986 - يىل

بەڭگە

بىر ئورام دۇنيا بۇ،
يىرت
بۇرجىكىنى ئاسماننىڭ،
ئورا. . .
موخۇركىغا ئۆلۇمدىنمۇ ئامراق سىردىشىم.

يۇرسەڭ،
تۆكۇلۇپ تۇرار يانچۇقىڭدىن رومانلىرىڭ،
تىرنۋالار كىچىسى
قوللىرىنى سوزۇپ يۇلتۇزلار.

1986 - يىل

سۆز ۋە مەنە ئارا بوشلۇقتا

ئاڭلايمەن ئىچىلماقتا يوشۇرۇن ئىشىك
ئاستا . . . ئاستا. . .
سىرغىماقتا قەدەملەر،
هودۇقتۇرار ئۇنى سۇكۇت ئويغىنىشى
جىن پەرىلەر چۇۋۇۋاتقان كارىۋات ئۇستىدە.
توساتتىن ۋارقىرايدۇ،
قاچار شەكىللەر،
ئىتلار هۇۋشار، يولۋاس ئۆتەر چاقماقتەك،
چۇشۇپ كىتەر ۋاقىت بوپىسى،
دەقىقىلەر چىچىلار يەرگە،
تىرنۋالار ئۇچقان كەپتەرلەر
قىرغاقتا ئەسنەپ تۇرغان قولۋاق تاماق.
ئەي، هىجرانكار قىز!
تەشكىن ۋىسال يۇزىنى،
ئەينەكلەردىن چىققىن ئۇندا كۆپەيمەكتىسەن.
ئۆگەتكىن ماڭا ساڭا يىتەر يولنى،
يوشۇرۇنۇۋالغانسەن ئۇندا

ھاۋا بىلەن سۇ چىملىرى ئوتتۇرىسىدا. . .
سۆز ۋە مەنە ئارا بوشلۇقتا
مەڭگۈلۈككە جازالانغان قىز!
ئۈستۈڭدىن ئۆرۈپ يەرنى ئۈنۈپ چىققىن،
بۇ ئېگىز پاسىللارنى بېسىپ ئۆت، ئەي ي ي . .
سەن زادى كەلمەيدىغان ئۈشتۈمتۈت قىز.
دېڭىز پەرىلىرى كۆزەت قىلغان
تاشلاردىن قانداقسىگە سەن سىرغىيسەن؟!
بېلىقلارغا زۇلمەت يايغان نۇرنىڭ كەينىدە
تەشمەكتىسەن ئۇۋ كۆيىدە ھارغان يەلكەننى،
يۇگۈرۈشىدۇ ئۇندا دولقۇنلار
كۆتۈرگەنچە بوۋاقنى
پاكلاش ئۈچۈن ئىلاھى سۇدا.

ئەي، زەھەرلىك قىز!
نەشتىرىڭنى سانجىماقتىسەن
بارماقلىرىڭ ئاستىدىن قاچقان چىملارغا. . .
ئەي، سەن شوخ جانان،
ئەلمىساق ئېگىپ قويغان پۇتلىرىڭنىڭ ئۇچىدا
قاچماقتىسەن قويۇۋالغان خەنجەرلەرنىڭ ئۈستىدە،
سۆرىگەن پېتى .

تېشىش ھەۋىسى سەمرىتكەن ئوردىلارنى،
ھەم پارتلايدۇ قارنىڭدا كۆلكە
پارچە
پارچە
پارچىلاپ سېنى.

ھەۋەسنىڭ چىتلاقلىرى كەينىدە
چىلىلىماقتا جىن خورازلىرى
چېچەك قادىر كۆتۈرۈشكە يەلكىسىدە تۇرمىنى
ھەمدە لەززەت قالار بىگۇناھ.

1988 - يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورىپكتى
www.uyghurkitap.com

ئاي ۋە بۇلاق

1

ئاسماندا ئاي سارغايغان شۇنچە...
بۇلاقتىكى ئاي
پۇشتىلىرىنى يىغار چىچەكنىڭ
ھاۋادا توزغان نەبى مۇردىسىدىن.

2

بۇلاق ئاستا ئۇيغۇتىدۇ چىملارنى،
بىر رىۋايەت كەلدى ئېسىگە:
كىرگەنمىش ئاي تۇيغۇ بىغىغا،
قاپتۇ شۇدەم بوغۇزلانغان توزغا ئايلىنىپ.

3

ئاي شولىسى جىمىققاندا كۆزۈمدە...
بۇلاقتا غايىپ بولۇپ كېچە يەلكىنى،
يۇلتۇزلارغا ئايلىنار تەنلەر،
يۇلتۇزلارغا ئايلىنار تەنلەر،
گۇناھ — بايرامغا.
ئاي يۇيىدۇ نۇردا بۇلاق ئېسىنى،
بۇلاق —
تۇننىڭ يۈكسەكلىرىدىن
ئۆركەشلىگەن
ئاي.

1990 - يىل

يارىلىش يىلنامىلىرى

مۇقەددىمە

ياۋا تۇلپار شۇنداق تۇغۇلغان...
ئاققاندا ئۆلۈم سۇيى بويىدىن ئۈزۈلگەن قوڭغۇراقتىن،
كۆزلىرىدىن يانغىن ۋە قار ئەھدىنامىسى
خاتىرىلەنگەن كىتاب كەبى ئېتىلغان قۇياش
ئاسمان يارتىپ ھۆكۈم سۈرگەن ئۆز تەختىدە
بولۇپ ئوت ئۇقيا.
قىسقىغىنا ھاياتىنى ئايلاندۇرۇپ يوچۇن شامالغا
زېمىن بولۇپ ئۆلگەندى تۇلپارمۇ.
تۇلپارغا ئېتىلغاندا تۇنجى ئوت ئوقيا
تۆرەلدىم چالا تۇغۇم بولۇپ شىمالدىن
بىر قولۇمدا ئۈركىگەن دېڭىز،
بىر قولۇمدا ئەڭگۈشتەر.

1. تۇلپار يىلنامىسى

ئاشىق جەسىتى سىبىسۋاتقان كارىۋات ئۈستىدە
تولغاق يېگەن ئايالنىڭ كۆز گۆھىرى
تەنھا دەرەخ ياپراقلىرىدىن تامغان ئۈچقۇننى
سۈمۈرگەننى كۆرۈپ يىراقتىن
ئېسىدىن قاققان ھالدا داتلارنى
قوپماقتا قىلىچ.

— ئاشىق ئىزاھى:
ئاداققى بەيگىدىن قالغان يۈرىكى
شەپەق يېيىپ پاتقان چاغدا ئۇپۇقتا،
تۇتۇنلەردىن ئۆزلەپ كۆككە كۆزلىرى
يانغان
بىرى قوتۇپ يۇلتۇزى
بىر چولپان.

— قىلىچ ئىزاھى:
ئېسقىلىق تۇرار بوۋاقنىڭ گۆڭگا ئېسى تېمىدا،
يىراق باليىاتقۇدا ئۇزاق كۈتۈپ كىشنەيدۇ تۇلپار.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

2. ئۆلۈم سۇيى يىلنامىسى

ئانىلىق ئۆلۈمدە تۇغۇلغان بالا
كۆيۈك بولاقتا يۇيۇپ ھارغىن چوقانلىرىنى
ئۆمۈچۈك تورلىرىدا توقۇلغان شەھەرلەرگە يېقىن ئۆڭكۈردە
سۆرىمەكتە ئۇنتۇلغان ئەلمىساقتىن
كېچە ئەينەكلىرىگە قوملار بىلەن ئويۇلغان
شۇ تەۋەررۇك كېمىنى.

— كېچە ئەينەكلىرى ئىزاھى:
ئاققۇ قېنىدا سوكۇناتى چېقىلغان كۆل. . .
ئۇگىدىگەن چاغدا چەكسىز ئىنتىزارلىقى
ئاڭا چوشكەن ئىمجان خىزىر سايىسىدىن
ئۇنۇپ چىقتى ئارمان ئىلۇپەر.
— كېمە ئىزاھى:
قىلىچ تۇتقان بالا
تۇلپارنى
سۇغارماقتا ئۆلۈم سۇيىدە.

3. قوڭغۇراق يىلنامىسى

توپان باسقان قەبرىستانىنى كۆزەت قىلغان ئاي شولىسى
ئۇچۇرۇپ قويغان
مەڭگۈ تونەپ كەلگەن
ئېچىرقىغان قۇش
ئەلەم دولقۇنلىرى ئۇرىلىۋاتقان شورلۇق قىرغاقتا
تەشمە - تەشمە قىلىپ شامالغا يېيىلغان يەلكەننى
سېھىرلىدى كاپىتاننى قىيا تاشقا.

— قۇش ئىزاھى:
تەنىنىڭ ئالتۇن چەمبىرىكى ئىچىدە
قورۇنماقتا روھ.
— قىيا تاش ئىزاھى:
تۇلپارنى ئۆلۈم سۇيىدە سۇغارغان شۇ يوچۇن گەۋدە
قىلىچىنى ئۇرغان چاغدا ئاي شولىسى قۇشقا
ئۇنۇپ چىقتى جەزىرىدىن قەدىم قوڭغۇراق.

4. ئەھدىنامە يىلنامىسى

قوياش چىغ ھەيكەلگە ئايلانغان ئاسمان ئاستىدا

دەريالارنى بوران غاجىغان زېمىن ئۈستىدە
كۈتەر قاننى كۆكلەتكۈچى ساقىنى تاش سۇلالىسى
ئۈستەل بولۇپ قەبرىلەر
قەدەھ بولۇپ خاتىرە تاشلار.

— قان ئىزاھى:
ئەس ھەۋەسنى قۇچاقلىغاندا
ئارىسىدىن سىرغىپ چىققان تۇپراق ئۈستىدە
شەھەرلەر شىرنىلىشەر ئازاب ئالمىسى.
— ساقى ئىزاھى:
قىلىچىغا ئاي شولىسى قونۇشى ئېسىلغان،
تۇلپارىنى ئۆلۈم سۈيىدە سۇغارغان نەبى
جەزىرىدىن ئۈنگەن قەدىم قوڭغۇراقتا
نەقىشلىدى قان كۆكلىمى ئەھدىنامىسى.

5. ئوت ئوقيا يىلنامىسى

خاتىرىلەنمىگەن.

6. شامال يىلنامىسى

ئاداققى بەيگىدىن قېپقالغان يۈرەك
ئاققۇ قېنى سۇكۇناتنى بۇلغىغان كۆلدە
كېچەيتمەكتە تەنىنىڭ ئالتۇن چەمبىرىكىنى
ئەس ھەۋەسنى قۇچاقلىغاندا.

— يۈرەك ئىزاھى:
خاتىرىسىز ئوت ئوقيا يىلنامىسى.

7. دېڭىز يىلنامىسى

مۇقەددىمىگە قارالسۇن.

8. ئەڭگۈشتەر يىلنامىسى

قىلىچىغا ئاي شولىسى قونۇشى ئېسىلغان
تۇلپارىنى ئۆلۈم سۈيىدە سۇغارغان سەردار
خاتىرىسىز ئوت ئوقيا يىلنامىسىنى
مۇقەددىمە دېڭىزىدا تاپقان شامالدا
قان كۆكلىمى ئەھدىنامىسى نەقىشلەنگەن

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

جەزىرىدىن ئۈنگەن قەدىم قوڭغۇراقنى
چالار
چالدى
چالغان
چالماقتا. . .
قىلىپ ئەڭگۈشتەر!

1990 - يىل

شەبنەم سايىسى

ئويغانماقتا قەلبىمدە شەبنەم،
نۇر بەرگىدە يۈكسەك سايىسى.
قوڭغۇراقلار ئۆرلەيدۇ قومدىن،
سەدەپ ئىچرە كىشنەر مەي ئىسى.
ئاي. . . تامچە مەي،
كۆك. . . قاراڭغۇ جام،
باشاقلارغا كۆمۈلگەن ساقى.
يۇلتۇزلارنى يىغلايدۇ ئاشىق،
ھىجران تېنى شەبنەمدە باقى.
كىرپىكلەردە تۈنىگەن يەلكەن
ياقار تەندە دېڭىز شامىنى.
تۈن كۆكسىدە تۇزلۇق جاراھەت
سۇنار كىمگە ۋىسال جامىنى؟
ئەي، ھىجرانكەش،
ئەي، قۇش چۇقانى،
قان ئەينىكى يىتتۇرگەن چېھىر!
سەن ماياكنى ئازدۇرغان دولقۇن،

يەردە ئاتەش سەن يەردە مېھىر.
قاغىلارنىڭ ئۆركىشى يېتكەن،
سەندە زۇلمەت ئۆرتىنەر بىراق.
ۋۇجۇدۇڭدا قۇياش بىر زەررە،
سەن مەست دېڭىز،
كۆللىرىنىڭ قىرغاق. . .
چېچەك يېشى.
بۇلبۇل.
كۆيۈك باغ.
جان يولۋىسى ھۇۋلار قان تونى.
قوپار گۆرلەر دەريا ئۈنىدە،
كۆرەر كارۋان چۈشلەر گۈلگۈنى.
توز تۈسىگە كىرەر سۈكۈنات،
ياپراقلارغا سىڭمەكتە ئارمان.
چېچەكلەردىن قان كەلگەن بۇدەم،
چۈشۈمەكتە شەبنەمدە ئاسمان.

1991 ـ يىل

تەن

بارماقلىرىم توغار بارماقلار،
بارماقلاردا قورشايمەن سېنى.
ھۇجۇم قىلىپ قېنىڭ قېنىمغا،
ئىشغال قىلار ئەينەكتە مېنى.
كۆزۈڭ قولۇڭ قوچىقىڭ ئۇنۇڭ —
ئەينەك! . . .
ئۇندا ئۆلگەن سايە، كۈن.
بەدىنىڭگە لەڭگەر تاشلىغان
يەلكەنلەردىن ئېقىپ چىقار تۈن.
سۈزۈك قەسىر كارىۋات ئۆركىشى،
بۇلاقلاردا يوقالغان ئالۋۇن.
مەن ئۆلۈمدە تىرىلگەن ئۆلۈم
گويا شەبنەم ئۈستىدە يالقۇن.
ئېزىقاندا بىزدە مۇساپە،
ئاي تىترىشى چېقىلار گۈلدە.
ھاڭلىرىڭدىن ئۆرلىسە چۇقان،
سۈبھى ياقار چۇقانىم كۆلدە.

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۇفقىيايىمدىن ئاقار ياراڭغا
نۇر بېغىغا ئورالغان دەريا.
ئۇنلەر شەھۋەت يولتۇزلار ئارا،
بىر قۇچاققا سىغقاندا دۇنيا.
ساڭا ماڭا بولغاندى تۇپراق،
تېنىمىزدە لەيلەيدۇ دېڭىز.
ماڭدۇق قاندا ئىزلار قالدۇرۇپ،
روھ پەسلىدە چېچەكلەيدۇ ئىز.

1991 ـ يىل

قۇياش — ئەقىدە

ھاكلاشقان دېڭىزنى يۆتكەر ئورنىدىن
قىزىغان ساھىلدا ئويغانغان قۇياش.
كۆزلەردە سارغايغان باشاقلار ئىچرە
ئاقماقتا نۇر بولۇپ دولقۇنلىغان تاش.
قاغىلار ئۇنىدە چاك كەتكەن كۆزۈم
بوزغۇننى چۇشىگەن قۇمدىكى يەلكەن.
تۇن يىتكەن پەرىشان ئاشىق ئۆپكى
مەشۇقى لىۋىدە جان ئۈزگەن جەرەن.
بۇ زېمىن يەنىلا يوقالماس مۇقام،
يوپۇرماق تاشلىغان تېنىمدىن ئۆتەر.
ئۇيغۇتار يىلتىزدا قاتقان نىگاھنى،
گوياكى ئۇچقاندەك قېنىمدىن كەپتەر.
ئىپاردەك بالقىغان چاغدا گۈلدىن كۆك،
ھىجراندا سەرسانە يەرنى چۇشىدىم.
ئەي بۇيۇك جەسەتتە كۆكلىگەن نەپەس،
شامالدا مەن يەنە سېنى كۆشىدىم.
بولاقلار شولىسى چۇشكەن يۇركىم

شۋاقلار ئۈستىدە چاقنىغان قوڭغۇز.
كىم ئەبەد بەرگىدە قورۇغان شەبنەم،
كىم دېڭىز گېلىدە قانىغان يۇلتۇز؟
دېڭىزنى يۆتكىگەن قۇياش؟ ئەقىدە؟
باشاقتا نۇر بولۇپ ئاققان تاش؟ گۇمان؟
يىراقتىن ئاڭلانغان كىمنىڭ تىۋىشى؟
ئىنتىزار جاناندەك تىترەيدۇ جاھان.

1991 ـ يىل

ئۇيغۇرچە تۇيغۇلار

1. موخوركا

گۇمانلىق قان...
سىرلارغا بولغانغان چېچەك چېھرىدىن
دومىلايدۇ باشاق ئۆلگەن ئالقانغا.

2. بادام دوپپا

كىرپىكلەردە تۇزۇغان تۇلپار ماتىمدە...
تۇتەكلەرگە ئايلىنار
كۆزلەردىن كېمىلەرنىڭ ئاقىنىنى
كۆرگەن تاشلار.

3. داپ ئۇسسۇلى

تەگرىنى
تەجەللى شامىلى تاشلار توپراققا،

www.uyghurkitap.com

ياڭرىغاندا ئەزەن ـ تەكبىر تەن مەسچىتتىدە.

4. مۇقام

بىر مۇردىنى
سۆرەيدۇ ئون ئىككى پەرىزات
ئۆز باغلىرىغا.

5. ئەتلەس

ھاۋايى ھەۋەستىن
ھىجران قۇياشىغىچە
كۆتۈرۈلگەن ھەسەن ـ ھۈسەن ئۈستىدە
بوۋامنى ئىزدىگەن قەبرىنى كۆردۈم.

6. مىخچۆي

سۇكۇنات مۇقامى.
قەلئە —
تۇتقۇن قىلغان روھ دۈشىنى.
ئاخىرقى پۈشتى تاش سۇلالىسىنىڭ.

7. مۇسەللەس

ئۇنتۇش پەرىسى!
مەن ئەسلىمە قەمەرلىرىگە تولغان قەدىناس،
ئىچىشەيلى، كەل،
ئىلاھى بۆرىنىڭ باش سۆڭىكىدە.

8. تونۇر

ئۇنەر ئالتۇندا
شەھەردىن قوغلاندى قىلىنغان شاراب —
بىزدە ئۇنتۇپ قويۇپ كەتكەن ئەس.

9. دۇتار

سەن
تەنلەر چۆلىدە
ئالتۇن تۆگىلەر كارۋىنىغا يول باشلىغان
تىكەن تاجلىق كۈي.
مەن

ئۈچىنچى تارىڭ.

10. يۈرەك

ئەينەك قەپەس ئۈستىگە
چۈشكەن،
دۇنيا سولانغان تىرەن شەبنەم. .

1991 - يىل

سېنتەبىردىكى ئۈچرىشىش

كەتمە!
كۆزۈڭدە يەنە شۇ پەرىشان جۈملە.
توزىشار روھىڭغا تۆكۈلگەن خازان،
بىلىمەن، دەرىخا! يېشىڭنى كۈتمە.
يىراقلار تىمتاس
شۇ مۇبارەك قەدەم،
يىقىلغان مەجنۇنتال، ئاھ، ئۆلۈك چوقان.
نىمە ئۇ ئىچىمدە ئاققان سوغ، قاقاس؟
يۈرىكىم قانىغان ياۋا قۇش شۇدەم. . .
سايەڭگە باقار . . . سەن قايرىلغان دوقمۇش،
قۇياش . . . سەن قالدۇرغان بوشلۇقتىن تىرەن.
يوقاتتى ئۆرتەنگەن دېمىڭنى قايتا
تاتارغان شەھەرنى قاپلىغان سۈرەن.

1992 - يىل

ئوغۇز

ئوغۇز ئۆلگەن قۇتلۇق يەكشەنبە
سەلتەنەتلىك قۇياشلىق تۇپراق.
ئايالىمنىڭ بېشى ياستۇقتا،
تېنى كېزەر ئاشخانىدا، ئوچاقتا بولماق.
ئويغىنار يىغلاپ
مىجەزىدە مېنى تارتقان بىر ياشلىق قىزىم.
سيرىلىپ چۈشەر كاتتىن بىر سېزىم،
چىقار ھەسرەت ناشتىدىن بىخلاپ.
كېچىچە يېزىپ تېخى پۈتمىگەن شېئىر
مانا، ئەمدى مەنىسىدىن ئايرىلغان جەسەت.
كىم؟ !
ئىشىكنى چېكەر تىلەمچى،
چانقىدىن شىر كەبى ئېتىلغان كۆزلەر —
سەدىقە پەقەت.
چېركاۋ قايدا سەرسان بولۇپ يۈرگەندۇر بۈگۈن؟
مەسچىت ئەستىن كۆتۈرۈلۈپ كەتكەن ئۇلۇشكۇن.
غايىپ بولدى ئۆيىمىز غەمكىن تۇماندا،

ھايۋاناتلار باغچىسىدا تەنتەنە.
قىزىم سىيىپ قويسا يۆگەككە،
ھە، گەنە
ئايالىمنىڭ قول ياغلىقى قالدى شىۋاقتا.
گۈل بەرگىمۇ — ياكى — ئۆلۈك كېپىنەك؟ !
دۇنيا بىزگە قورقۇنچلۇق ئامانەت.
ئاچقۇچلىرىم نەگە يوقالدى؟
پەلەمپەيدىن تېرىۋالدۇق ئۆلۈك كۆزلەرنى،
چوڭقايماقتا ئىشىك
ھەمدە
ئۇنداق يوچۇن خەت:
ئوغۇز!
ئوغۇز!
تۇز چېچىڭلار بوسۇغلارغا، تۇز! :
بارماقلىرىم ئارا قۇمدەك توزىغان قەدەھ
كەتتى ئۇچۇپ شەپىرەڭدەك، زۇلمىتىڭگە ئەي ئوغۇز…
دۇنيا يەنىلا ئۇچالماس خانقىز،
يۈزۈم ئېرەر جىنچىراغلارغا،
سۆرەر يولۋاس قەدىمىمنى قوزا قېنىغا.
سەن ئەزەلدىن يوقالغان تۇمار،
دەريا شەھۋىتى يۇكسەكلىكىمدە!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىگانە ئادرىسى

كۆك ساغىلا مايىل، چۈنكى، ئۇ
ئاتا قىلار ماڭا ئەڭگۈشتەر.
تىپىلغانمىش ئابىدە تاش يېزىلغانمىش ئاڭا:
«مەن سېسىغان ئوغۇز تېنىدىن ئۈنۈپ چىققان تۆت قولاق ئوغۇز
. . . ئوغۇز ئاقار تۆرەلمىلەرگە،
مەن ئۆلۈمگە چاپلاشتىم جىندەك.
قەدەھ تىمتاس، (كۆزۈمگە ئۇ شۇنداق كۆرۈندى)
بىراق، مەي
ئىزھار قىلار قاباھەتىم سېھرىنى، بەلكى.
ئوغۇز! ئۆزۈڭ يىلتىز بىپايان،
ئەمما كېچەر سەندىن يوپۇرماق.
سەن ئاقلىقتىن قاچقان يەتتە رەڭ،
مەن سەككىزنى كۆيدۈرگەن قۇچاق.
سەن،
ئەزەلدىنلا. . . يەنە. . . ئەينى ئۇ،
ئاشىق ئەمچەك تۆكۈپ قالغان ئۇلۇغ سۇ.
سۇ ئەبەدىي تاش ئەمەس، ئەمما،
مەن ئوغۇزنىڭ زۇلمىتىدە نۇر!
چىمغا كىيىك قالسا پۇتلىشىپ،
نۇھ كېلىدۇ بىزنى ئەيلەپ ئوغۇز توپانى. . .
شۇنداقتىمۇ:

ئۆلۈكلەر ئارا ياشايمەن يالغۇز.
لەۋھە: —
(تۈن تاتارماس مەۋجۇت ئىدى كۈن)
كىم دەر مېنى پەرىشان ئۆگزە،
ياكى قاتقان ھاۋا كۆزۈڭدە؟
دەرەخلەردىن تېمىۋاتقان سۈكۈنات
سەپكۈن بولۇپ چېچەكلەيدۇ يۈزۈڭدە.
كىم؟ تۈز؟
مېنىڭ بىرلە تۈزلىنار
يوچۇن تىۋۇش بۇلغىغان ئوغۇز.
ئوغۇز! يوقال
تەقدىرىمدىن،
كەندىرىمدىن
مەي ئال،
بوغۇز!
سەرخۇشلۇقۇم— ھەيھات!— مېنىڭ ئۈچ ئوغلۇم:
ئاسمان،
تاغ،
دېڭىز.
مەن يا بىلەن قالقان ئارا ئويغانغان تەشۋىش،
نىجاتلىقىم تامان بۆرە قالدۇرمىدى ئىز. . .

ئاسمان ھۆۋلاپ قوتۇلماس زېمىن،
تەشۋىش يەنە سوقار ئىزغىرىن.
ئەسكەرتىش:
(يەكشەنبىنى ئۆتكۈزدۈق خۇشال،
بوسۇقلاردا تۇرار كۈنپېتىش).

1992 ـ يىل

مۆجىزە

1

ۋادەرىخا!...
تەن پەرىشان،
بارلىق كىتابلارنى ئوقۇپ چىقتىم. (ماللارمى).

2

ئاق قەغەز.
ئالدىمدا بۇ ئۈزلۈكسىز مۆجىزە...
غالجىر يالىڭاچلىق ئالدىدا تۇرغان ئىشقىۋاز قىزدەك
ئاڭا تەلتۆكۈس بېغىشلىنىمەن.
نېمىدىگەن سېھىرگەر بۇ دولقۇنلاۋاتقان ئاقلىق!
ئۇنىڭ بىر تامچىسى قېنىمغا تامدى،
ئىچىمدە پەقەت بىر نەرسە مەۋجۇت: ھېچنېمە ئۆرتەنمەكتە.
ئاقلىق!
ئەي سەن مېنىڭ تۇنجى ئېسىم، ئەي يوقىغان جەننەت.

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

پىرئون جەسىتى،
بابىل مۇنارى،
ئەلئىبھرام،
سەددىچىن،
مىڭئۆي. . . . . .
ھەممىسى بۇدەم سەندە ئىرىۋاتقان چېكىتلەر.
ئەي، تەبىئەتنىڭ سوقۇۋاتقان قەلبى،
شائىرنىڭ سۈكۈناتى،
ماتېماتىكىشۇناسنىڭ سەلتەنەتلىك نۆلى. . . !
سەن تامان كېتىۋاتقان سۈرگۈن شاھزادىلەرنى ئۇچراتتىم.
قۇياش ئۆزىنى سەن ئۇچۇن ئەبەدىي تەكرارلىماقتا.
بوۋاقلار كۆزىدە چاقنىشىڭنى كۆردۈم.
ئۆلۈكلەر ئاغزىدا تەۋەررۇك تاجىڭ.

بىز ساڭا تەئەللۇق
ھەمدە ئاخىرى ساڭا قايتىمىز. (قۇرئان).

3

ئۇلار مېنى گۇناھكار ئاتىدى.
ئۇلار نەزەرىدە:

ئۆزۈمنى ئەيساغا ئوخشاش كرېستقا تەقدىم قىلىشىم كېرەك.
مەن راستىنلا قۇربانلىق قويىغا ئوخشامدىمەن؟
ئىنسانىيەت ئۆز گۇناھىنى مەن بىلەن يۇيۇشقا توغرا كەلسە،
مۇنداق بىر ئىلتىماسىم بار:
ئۆزۈمگە قايتىشقا بىردەملىك ۋاقىت بېرىڭلار.

ئېھ، ئەيسا!
سەن ئۆزۈڭنى نېمە قىلدىڭ؟!
قەلبىڭدىكى ئاشۇ تىكەننى ھېس قىلغانمىدىڭ.
سەن نېمىدىگەن چىدامىلىق يىگىت،
تىكەن قاناتقان يۈرىكىڭ سوقۇشتىن توختىغىچە
پاجىئەلىك سىرنى ئاشكارىلىمىدىڭ.
ئىنسانىيەتكە بولغان ئىشەنچىڭ ئۆزۈڭدىنمۇ بۈيۈك كەلدى.!
ئالدىڭدا تاماشا كۆرۈپ تۇرغان يېرۇسالىم پۇقرالىرى
ئۆلۈمىڭنى ئەمەس، ئەپسۇسكى،
كرېستقا مىخلانغان تېنىڭنى ئۇلۇغلىدى.
ئۇلار سېنى قايتا تىرىلدۈرۈشتى:
يۈرىكىڭدىكى تىكەننى كۆرمەي،
ئاققان قېنىڭدىن ئۈركۈشتى.
ئاھ. . . قارىغۇ ئىنسانىيەت!!!
سېنى ئازابلىغان ئاشۇ تىكەن، شۇ پاجىئەلىك سىر

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۇلارغا سۆيگۈنى ئۆگىتەلمىدى.
شۇڭا سەن داۋاملىق كرېستقا مىخلىنىپ كېلىۋاتىسەن.
ئەمدى مېنىڭ نۆۋىتىم كەلدى.
مېنى كەچۈرگىن!
مەن سىرنى ئاشكارىلىدىم.
ئۇلارغا:
دۇنياغا مەنە ئىزدەپ ئاۋارە بولماڭلار، دېدىم.
ھايات ئۆزىنى ئاقلاشقا مەجبۇر ئەمەس.
ئۇلار گۇناھسىز، مەنمۇ گۇناھكار ئەمەس.
دۇنيانى تەپەككۇر قىلىپ كۆزىتىپ ئولتۇرماڭلار.
پەقەتلا، ئۇندىكى ھەر نەرسىنى سۆيۈڭلار.
فەرھادقا ئوخشاش
شىرىننى،
ھېكمەتكە ئەمەس، سۇغا تەشنا چاڭقىغانلارنى سۆيۈڭلار.

4

كرېست ئۈستىدە تەبەسسۇمىمىنىڭ سايىسىنى
كۆردۇم.

1992 - يىل

شامال ھەققىدە چۆچەك

1

شامال
سەرگەردان بالا.

2

ئاخشام
كېزىپ چىقتى كوچىلارنى،
ئېيتىشتى ئاڭا دەردلىرىنى
تۆكۈلگەن ياپراقلار.

3

يېرىم كېچە.
ئويغاتتى ئۇنى بوۋاق يىغىسى.

دېرىزىدىن باقتى،
كۆردى
ئېگىزكى چۈشكەن ئاينى
بۆشۈك يېنىدا.

4

شامال
يۆتىلىدۇ ئۇزاققىچە. . .

5

ئولتۇرىدۇ ئۇ
شېخىدا سۆگەتنىڭ.
چۈشەپ قاپتۇ يىلتىز بۇ كېچە
سادىر پالۋاننى:
چاقىرغۇدەكمىش قەبرە ئىچىدە
— ئادەمزات بارمۇ! . . .
ئۆرۈپ بەردى شامال يىلتىزغا
ئۇنىڭ چۈشىنى.

6

يامغۇرلۇق كېچە. . .
ئورمان ئىچىدە يىغلايدۇ شامال
ئېچىنىپ
قۇشقاچلارنىڭ هالىغا.

7

كۈنلەرنىڭ بىرىدە
چىقتى شامال تاغ چوققىسىغا.
كۆردى ئۇندا
قەتل قىلىنغان بۈركۈتنى.
قايغۇردى،
ئاتتى ئۆزىنى قىيا هاڭغا،
شۇندىن بېرى
غايىپ بولدى ئۇ.

1986 ـ يىل

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئارمان

ئىسىمدە...
ئۆلۈپ كەتتى بەزىلەر،
يۇمۇلمىدى
ھايات قالدى كۆزلىرى.
شۇ كۆزلەرگە ئۆيدى قان بولۇپ
ئېيتالمىغان سۆزلىرى.
ئاھ..
ئۆلگەن ۋۇجۇتتا تىرىك كۆزلەر!
تىرىك كۆمۈلگەن شۇ كۆزلەرنىڭ
ئاچچىق ئاھىمۇ
قەبرىسىدە ئۈنگەن بۇ چېچەك؟

1986 ـ يىل

ئىلتىجا

قاچقىن ئىسىم،
كەت!
ئىشىكىڭنى چەكتى ھەقىقەت.

1986 ـ يىل

نېچۈن

نېچۈن؟
سۈدا ئۈنۈپ چىققاندا ئېسىم،
قالار تەمتىرەپ
تۇتقان ھالدا سىرلار بىردەم بارماقلىرىمنى.
نېچۈن؟
سەكرىگەندە بېلىقلار
ئەسلىملەر چىملىقلىرىدا،
يېرىلىدۇ چاراسلاپ
باش سۆڭىكى كېچىنىڭ.
نېچۈن ئۆچمەس ھەسرەت شەپىقى؟

1987 - يىل

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئابدۇراخمان ئەبەي
مەسئۇل كوررېكتورى: مەريەم ئابدۇرېھىم
تېخرېداكتورى: مەمەتئېلى لېتىپ

روھ پەسلى

ئەخمەتجان ئوسمان

*

شىنجاڭ ياشلار - ئۆسمۈرلەر نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى غالىبىيەت يولى 100 - قورۇ، پ: 830001)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
ئۆلچىمى: 1168×850 مم، 50 كەسلەم، باسما تاۋىقى: 1.625
1996 - يىل 9 - ئاي 1 - نەشرى
1996 - يىل 9 - ئاي 1 - بېسىلىشى
ISBN7—5371—2110—7/I.688
سانى: 1 — 3000
باھاسى: 1.70 يۈەن

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

责任编辑：阿·艾白
责任校对：马丽亚木·阿不都热依木
技术编辑：买买提艾力

灵魂之季（维吾尔文）

艾合买江·乌斯曼 著

新疆青少年出版社出版
（乌鲁木齐市胜利路100号 邮编：830001）
新疆新华书店发行　新疆新华印刷厂印刷
850×1168毫米　50开本　1.625 印张
1996年9月第1版　1996年9月第1次印刷
印数：1—3000

ISBN7—5371—2110—7/I·688　定价：1.70 元